

Mødet den 28. Februar 1907.

Fraværende: Borgmesteren, Harald Jensen, Magnus Nielsen.

Under Borgmesterens Fraværelse paa Rejse ledede Bankdirektør Nørgaard Forhandlingerne med forventet Konstitution af Stiftamtet.

Til Efterretning toges:

1. (J. Nr. 22¹⁸ og 19—1906). Indenrigsministeriets Skrivelser af 15. og 20. d. M. med Approbation paa **Købekontrakterne** med Murmester Adolphsen og Brødrene Severinsen angaaende Marselisborggrunde.
2. (J. Nr. 374—06). Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 22. d. M., hvorefter Amtmanden ikke kan medregnes blandt Amdtsraadets Medlemmer ved Udregningen af, hvor stort et Antal Pladser i **Skoleraadet** det ifl. Lov af 8. Marts 1856 § 6 tilkommer Byraadet at besætte.
3. (J. Nr. 352—06). Meddelelse fra Amdtsraadet om, at det ikke for sit Vedkommende har kunnet tiltræde Byraadets Forslag om, at der tillægges Funktionærerne ved Thing- og Arresthuset Pensionsret.
4. (J. Nr. 293—06). Fortegnelse over Overligningskommissionens Nedsættelser i November **Tillægs-ligningen**.
5. (J. Nr. 450—1906). Fra det i Mødet d. 7. d. M. nedsatte Udvalg angaaende Valg af Vurderings-

mænd i Henh. til Ejendomsskyldloven forelaa følgende Indstilling:

»Ved en foretagen Lodtrækning afgik efternævnte:

Nordre Skyldkreds.

1. Distrikt. 2. Distrikt.

Murmester Clemmensen. Murmester Simonsen.

3. Distrikt.

Tømrmester Bjerregaard Jensen.

Suppleanter:

1. Distrikt. 2. Distrikt.

Tømrm. Schriver. Snedkerm. Ant. Jensen.

3. Distrikt.

Arkitekt Wier.

Søndre Skyldkreds.

1. Distrikt. 2. Distrikt.

Murm. C. P. Rasmussen. Murm. Søren Rasmussen.

3. Distrikt.

Tømrm. Mads Rasmussen.

Suppleanter.

1. Distrikt. 2. Distrikt.

Murm. Fischer †. Murm. Jens Michelsen.

3. Distrikt.

Murm. H. P. Jensen †.

Af ovennævnte er imidlertid Murmester Fischer og Murmester H. P. Jensen afgaaede ved Døden, hvorfor Udvalget foreslaar i deres Sted at vælge henholdsvis Murmester M. P. Mogensen, Saltholmsgade 33, og Murmester Rasm. Nielsen, Brammersgade 2. Iøvrigt indstilles det at genvælge samtlige øvrige afgaaede, der alle have erklæret sig villige til at modtage Genvalg.

Endelig er Tømrmester P. Hansen (S. Kr. 1. Distrikt) afgaaet ved Døden og Tømrmester Lystrup (Suppl. i S. Kr. 3. Distrikt) fraflyttet

Byen, hvorfor man i deres Sted foreslaar at vælge henholdsvis Tømrermester Koch og Tømrermester Jacob Christensen, Sct. Pauls Kirkeplads 14«.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 458—1906). Fra Skolekommissionen var modtaget følgende Indstilling af 19. d. M.:

»Skolekommissionen foreslaar herved det ærede Byraad at indføre Tysk som Fag i Byskolernes 7. Klasse.

Hvis Timetallet i 7. Klasse forøges med 4 ugentlige Timer fra 30 til 34 Timer, og der tages 2 Timer fra Dansk, og hvis endvidere Skrivning knyttes sammen med skriftlig Dansk, saa faar Klassens Timetabel følgende Udseende:

Fag	Drenge		Piger	
	Nuværende Timetal	Forslagets Timetal	Nuværende Timetal	Forslagets Timetal
Religion	2	2	2	2
Dansk og Skrivning	»	6	»	6
Dansk	7	»	7	»
Tysk	»	6	»	6
Regning	5	5	4	4
Historie	3	3	3	3
Geografi	2	2	2	2
Skrivning	1	»	1	»
Sang	2	2	2	2
Naturkundsk.	4	4	3	3
Haandgerning	»	»	4	4
Tegning	2	2	1	1
Gymnastik	2	2	1	1
Sum	30	34	30	34

Samtidig hermed foreslaas følgende Forandringer i 7de Klasses Undervisningsplan.

Dansk (og Skrivning) (6 Timer ugentlig),
Læsning, Samtale Litteraturkundskab (2 Timer ugentlig).

Første Stykke uforandret.

Andet Stykke bortfalder.

Tredie Stykke: Litteraturkundskaben udvides ved Prøver af og udførligere Oplysninger om betydeligere danske Forfattere efter Holberg (inkl.). Nogle Folkeviser kan medtages.

Fjerde Stykke uforandret.

Skriftlig Dansk (4 Timer ugentlig).

Første Punktum: Retskrivningsøvelser, som benyttes til at fastslaa Sproglærens Hovedpunkter og til at fæstne Børnenes Sikkerhed i Tegnsætning og Stavning o. s. v. uforandret.

Tysk (6 Timer ugentlig).

Efter en Læsebog for Begyndere læses mindst 70 Sider. Undervisningen bestaar dels i Oversættelser fra Tysk til Dansk, dels i at forme Sætninger paa Tysk, hvortil knytter sig Meddelelse af de vigtigste Regler i Grammatikken efter et kort Skema. Der vaages over, at Oversættelsen formes paa godt dansk, og for at Disciplenes Øre for det fremmede Sprog kan udvikles, øves de stadig i at oversætte fra Tysk efter Lærerens Oplæsning. Disciplene bør daglig høres i de nye Gloser, som forekommer i det læste Stykke — helst fra Dansk til Tysk.

Paa Begynderstadiet lader Læreren Disciplene paa Tysk gengive hans Oversættelse paa Dansk af Stykkerne i Lærebogen (Retroversion). Til denne Øvelse, som stadig kan fortsættes og træde i Stedet for Oversættelse fra Tysk til Dansk ved Prøve af Disciplenes Hjemmearbejde, kommer senere Samtale paa Tysk, som Læreren planlægger enten paa Grundlag af Stykkerne i

Lærebogen eller Anskuelsesbilleder. Grammatikundervisningen bør altid meddeles i Eksempler. (Eks.: Hvad hedder paa Tysk: Jeg gaar ind i Stuen, og Moder sidder i Stuen. Ikke: Hvornaar styrer in Akkussativ og hvornaar Dativ),

Til Diktat eller Afskrivning efter Bog kan benyttes 1 Time hver 14. Dag.

NB. Læreren benytter det tyske Sprog i Timen, saa meget som han formaar.

7. Klasse Skrivning (1 Time ugentlig)

Undervisningen i Skrivning i 7. Klasse henlægges til skriftlig Dansk, og Læreren heri vaa-ger over, at Disciplene skriver smukt og renligt. — Forslaget har været forelagt Lærer-raadet, som med 37 Stemmer mod 3 har givet det sin Tilslutning«.

Sagen havde været tilstillet Skoleudvalget, fra hvilket forelaa følgende Erklæring af 26. d. M.:

»Idet Skoleudvalget giver ovenstaaende For-slag til Indførelse af Tysk i 7. Klasse i By-skolen sin Tilslutning, skal det gøre opmærksom paa de Udgifter, som Forøgelsen af Timetallet vil foranledige. — Hvis der oprettes to 7. Klas-ser ved hver af Byskolerne, Frederiksbjerg, Søn-dre, Nordre, Nørrebros og den ny Skole, vil der blive ialt 40 nye Timer. Da en Lærer, som læser 36 Timer, koster Kommunen ca. 1500 Kr., vil de 40 nye Timer medføre en forøget Udgift paa ca. 1666 Kr. — Der er ingen Udsigt til, at der bliver oprettet flere 7. Klasser i den nær-meste Fremtid; tvertimod er det sandsynligt, at der i Aar kun vil blive 6 7. Klasser i det hele; i saa Fald bliver der kun 24 nye Timer, som vil koste ca. 1000 Kr. — Skoleudvalget finder ikke, at disse Udgifter er store, naar Hen-

syn tages til den Betydning, som det nye Fag kan have for Folkeskolen.

Forslaget anbefales hermed til det ærede Byraads Velvillie«.

Jakob Jensen vilde oplyse, at de Børn, hvoraf 7. Klasse skulde dannes, havde gennemgaaet 6. Klasse, og at man som Regel af to 6. Klasser kunde danne en 7. Klasse. Skolekommissionen ønskede at give disse Børn, som altsaa i et Aar havde siddet i 6. Klasse, en anden og fyldigere Undervisningsplan, og man havde tænkt sig, at Indførelse af Undervisning i Sprog vilde vise sig meget formaalstjenlig. Med Hensyn til hvilket Sprog, der skulde indføres, havde man fundet, at Tysk laa os nærmest, idet de fleste af de Børn, hvorom Talen var, gik over til Haandværk eller Handel, vel mest til Haandværk, og skulde de som Haandværkere søge videre Uddannelse, gik Rejsen mest Syd paa. Forslaget havde været til Skoleudvalgets Erklæring, og dette Udvalg kunde fuldt ud anbefale Skolekommissionens Forslag, saa meget mere som Udgiften kun vilde beløbe sig til godt 1400 Kr. højest 1600 Kr. om Aaret.

Müller ønskede at fremhæve, at naar man fra forskellige Sider havde været betænkelig ved de foreslaaede Ændringer i Undervisningsplanen, saa beroede det sikkert paa den Misforstaaelse, at en Undervisningsplan var en Lov, som paabød Læreren at undervise efter en bestemt Metode. Undervisningsplanen gav kun Anvisninger, som for den uøvede kunde være til Støtte og Vejledning, og anviste Maalet, som den erfarne Lærer kunde naa ad den Vej, han fandt mest tjenlig. Dette skulde siges nu for at undgaa senere Misforstaaelser.

Vestesen fandt det rigtigt at optage Sprogundervisning, men Engelsk burde sikkert foretrækkes for Tysk. Vi havde ikke ringe Forbindelse med engelsktalende Nationer, dels i England og dels i Amerika, særlig det sidste Sted fandtes mange danske Familier, som nu helt benyttede det engelske Sprog, og for de mange unge, som søgte til Amerika eller England for at bryde sig en Bane, vilde nogen Kundskab i Engelsk være af stor Betydning.

Hvis Danmark i en kommende Tid ikke kunde føde sin Befolkning, hvad let kunde blive Tilfældet, idet Industrien ikke vedblivende kunde absorbere den store Tilgang, maatte Ungdommen søge andre Steder hen, og det blev sikkert ikke til Tyskland. Han vilde derfor bede om, at det nøje overvejedes, om det ikke vilde være heldigst at indføre Engelsk, og det syntes ham, at Mellem-skolen viste samme Tendens, idet Engelsk i denne Skole var blevet Hovedsproget.

Jakob Jensen havde mødt de samme Tanker i Skolekommissionen, men det havde vist sig, at de fleste holdt paa Tysk. Forøvrigt vilde man ingen Risiko løbe ved at indføre Tysk, da denne Undervisning kun omfattede Børnenes sidste Skoleaar; skulde Skoleautoriteterne finde, at Engelsk vilde være heldigere, kunde man bytte om næste Aar.

Mikael Johansen havde af samme Grunde som de af Hr. Vestesen fremhævede i Skolekommissionen holdt paa Engelsk. Det var hans bestemte Opfattelse, at langt flere af de unge drog til Amerika end Syd paa. Da det kun drejede sig om det sidste Undervisningsaar, kunde det ganske vist let forandres, men han fandt dog, det vilde

være heldigst, om Byraadet nu bestemte, at det skulde være Engelsk.

Müller paapegede, at Sprogundervisningen havde baade en pædagogisk og en social Side. Han skulde ikke udbrede sig om, hvilket Sprog der havde mest pædagogisk Værd, men rent formelt set var sikkert alle enige om, at Tysk maatte foretrækkes. Hvad den praktiske Side angik, saa stod Paastand mod Paastand, men han var overbevist om, at langt flere søgte til Tyskland end til Amerika. Kommissionens Forslag maatte i det hele taget kaldes velovervejet, og man maatte erindre, at det kun var et Forsøg. Hvis dette Forsøg faldt uheldigt ud, eller hvis der viste sig Trang til Undervisning i Engelsk, kunde Sprogene byttes om, eller man kunde indføre dem begge.

Til Hr. Vestesen vilde han sige, at i Mellem-skolen var Engelsk ikke Hovedsproget, men det stræbte efter at blive ligestillet med Tysk, og i de fleste Mellem-skoler begyndte man tidligere med Tysk end med Engelsk.

Sabroe takkede for Skolekommissionens Forslag, der var et Vidnesbyrd om, at man bestræbte sig for at højne Folkeskolen, og han glædede sig over de faldne Udtalelser, der kun kunde tydes som halve Løfter om at gaa videre ad denne Vej, hvis andre Fag f. Eks. Religion ikke kunde udsydes.

Det forekom ham imidlertid, at der her var et Spørgsmaal, hvor man havde Grund til at tale med Hjemmene, og han fandt, at Børnenes Forældre gennem en Afstemning burde have Lejlighed til at udtale, om de ønskede Engelsk eller Tysk indført. Efter hans Erfaring maatte Tysk foretrækkes, idet en betydelig Del af Arbejderverdenens Kultur var hentet fra germansk Side.

Jakob Jensen vilde anse en saadan Afstemning for meget interessant, men man maatte erindre, at Tiden var meget fremrykket, idet Planen skulde approberes, inden den kunde indføres, og derfor vilde han anbefale, at man sluttede sig til det foreliggende Forslag.

Simonsen anbefalede at følge Skolekommissionens Forslag, da det kun var et Forsøg. Man kunde intet vide om, hvilket Sprog det vilde være heldigst at indføre, men Tysk var aabenbart det letteste, og i dette Sprog kunde man med de foreslaaede 6 ugentlige Timer naa en Del. Til Hr. Vestesen vilde han sige, at selv om Industrien ikke kunde anvende de mange, der søgte til den, kunde man dog ikke uden videre bede Overskudet stikke af, og skulde man i Skolen give Sprogundervisning med Henblik paa at udruste de unge til at bryde sig Vej i fremmede Lande, maatte man ogsaa have Opmærksomheden henvendt paa Russisk, idet der ikke var Tvivl om, at der for Rusland vilde komme en glimrende Opgangsperiode, naar det lykkedes at slaa Selvherskermagten ned.

Müller fandt Hr. Sabroes Tanke om Afstemning af Forældrene meget tiltalende, dog med en vis Begrænsning. Det foreliggende Spørgsmaal om Undervisning i Tysk eller Engelsk vilde han i Løbet af Aaret fremsætte paa en Forældreaften.

Mikael Johansen fastholdt, at langt flere havde Brug for Engelsk end for Tysk, og han vilde spørge Formanden for Handelsforeningen, Hr. Nørgaard, om ikke de fleste unge Handelsmænd, der søgte ud, drog til England. Iøvrigt vilde han anbefale det foreliggende Forslag, da det kun gjaldt et Aar.

Sabroe vilde anbefale at stemme for Forslaget. Hans Tanke om Afstemning mellem Forældrene kunde maaske finde Anvendelse paa anden Maade.

Mousten vilde gøre opmærksom paa, at man med Færdighed i Tysk aldeles ikke stod hjælpeløs i Amerika; dette var en af Grundene, hvorfor han gik med til at indføre Tysk.

Nørgaard sympatiserede med Forslaget, og med Hensyn til Spørgsmaalet Tysk eller Engelsk havde begge Parter sikkert en Del Ret. Vel havde Handelsstanden mest Brug for Engelsk, men de, der holdt paa Tysk, saa dog vist rigtigst paa denne Sag, særlig naar Hensyn toges til den pædagogiske Side. Hr. Vestesen havde utvivlsomt Ret i, at de fleste Udvandrere gik til Amerika, men man maatte skelne mellem, om Udvandringen var for bestandig eller kun for nogle Aar. I første Tilfælde spillede Sprogkundskaben en mindre betydende Rolle, og Forholdet var vel nok det, at den største Del af dem, der drog til Tyskland, kun vilde blive borte nogle Aar, og for dem vilde Kundskab til Tysk være af stor Betydning. Ligeledes maatte det fremhæves, at man, som fremført af Hr. Mousten, i Amerika meget godt kunde klare sig med Tysk.

En anden Grund, hvorfor han foretrak Tysk, var, at den tyske Grammatik mere end nogen anden, den danske indbefattet, gav sproglig Udvikling.

Maaske kunde man tænke sig den Mulighed at indføre Tysk i nogle Skoler og Engelsk i andre for ad den Vej at høste Erfaring, men han vilde anse det for urigtigt at spørge Forældrene, da de sikkert manglede Forudsætninger for at dømme i dette Spørgsmaal.

Iøvrigt havde han den Anskuelse, at dette var en Sag, Byraadet ønskede fremmet, og han anbefalede derfor, at Sagen, da det drejede sig om en Bevilling, gik til 2. Behandling.

Sagen overgik til 2den Behandling.

7. (J. Nr. 459—06). Efter Andragende fra Aftenskolen for Arbejdere bevilgedes det ved Skolens Drift i indeværende Vinter fremkomne Underskud med 119 Kr. 55 Øre.
8. (J. Nr. 443—06). Andragende fra Kong Chr. IX og Dronning Louises Guldbryllupsasyl om Anvisning af Asylets Andel i Renterne af Rudolph Wulff og Hustrus Legat for 1906, idet oplystes, at Asylet afset fra de fra private modtagne Bidrag havde haft en Indtægt i nævnte Aar af 302 Kr. 67 Øre. — Ifølge Meddelelse fra Kæmnerkontoret havde Legatets Renteindtægt udgjort 1197 Kr. 71 Øre, hvoraf der vil være at udbetale Asylet 1197 Kr. 33 Øre, hvilket vedtoges af Byraadet.
9. (J. Nr. 444—06). Andragende fra »Foreningen til Hjælp for ulykkelig stillede Mødre« om Tilskud fra Kommunen.

Efter Indstilling af Budgetudvalget vedtoges det at bevilge Foreningen et Bidrag af 50 Kr. aarlig indtil videre.

10. (J. Nr. 468¹—06). Fra Marselisborgudvalget forelaa følgende Indstilling:

»I Henhold til Byraadets tidligere Beslutning udlejes et Areal af ca. 18 Tdr. Land af Marselisborgjorderne imellem Skanderborg Landevej, den nye Kirkegaard og Vejen til Fiskerhuset til Avlsbrug for Vognmænd og andre Næringsdrivende. Efter foretagen Avertering indkom 11 Tilbud, og indstiller Udvalget heraf følgende 5, der ere villige til at betale 60 Kr. pr. Td. Land. Lejemaalet er uopsigeligt i 7

Aar fra 1. April 1907 og afsluttes paa de sædvanlige Betingelser for Udleje af Byens Jorder.

1. Kulhandler Petersen, Bülowsgade 58 2 Td. Land.
2. Vognmand J. Christiansen, Wilstersgade 29..... 3 » »
3. Købmand N. Laursen, Dannebrogsgade 21 4 » »
4. J. N. Christiansen, Kroghsgade 10 5 » »
5. Slagtermester Hasle 4 » »

Nørgaard oplyste, at det drejede sig om 18 Tdr. Land, som man havde udbudt. Der var indkommet 11 Tilbud, hvoraf Udvalget havde indstillet 5, der alle var villig til at betale 60 Kr. pr. Td. Land.

Samuel sen vilde spørge Udvalgets Formand, hvorfor der her kun forlangtes 60 Kr. pr. Td. Land, naar man af Havelejerne forlangte 140 Kr. pr. Td. Land.

Nørgaard fremhævede, at disse Spørgsmaal ikke stod i Forbindelse med hinanden. Den anden Sag angaaende Udlejning af Havejord vilde komme til Behandling for lukkede Døre.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at det var ved Licitation, denne Pris af 60 Kr. var fremkommet. Disse Tilbud var de højeste, der var indgaaet.

Indstillingen vedtoges.

11. (J. Nr. 474—06). Opgørelse over Forpagtningsafgiften af Marselisborg Hovedgaard for Forpagtningsaaret 1. Maj 1904 til 30. April 1905, hvorefter Afgiften efter Fradrag af forskellige Erstatninger til Forpagteren udgør 13983 Kr. 08 Ø.

Godkendtes.

12. (J. Nr. 457—06). Meddelelse fra Haandværkerforeningen om Uddelingen af de af den bestyrede Legater »Admiral de Krieger og Hustrus Minde« og »Slagtermester L. Hendriksen og Hustrus Legat« i Aarene 1905 og 1906.

Toges til Efterretning.

